

κεφαλή

Πέμπτη, 19 Ιουλίου 2012

8:21 πμ

Σημασία:

- κεφάλι
- Το κεφάλι έχει αντικαταστήσει την αρχ κεφαλή στην ομιλούμενη Ελληνική.
- Εξαιρούνται οι παλαιες εκφράσεις και παροιμίες.
- Η κεφαλή διατηρείται στο Κρητικό και Κυπιακό ιδίωμα μέχρι σήμερα.

Ετυμολογία:

αρχ. < ΙΕ. √(c)J-κεφάλι». πβ. Κατ. carut, ιταλ. capo, ισπ. cabeza. γοθθ. haubii. αγγλ. head. γερμ. Haupt κ.ά.).

Συνώνυμα

Κρανίο

Βλ.λ. κρανιο

Καρα

Βλ. κρανιο

Γκλάβα

Ετυμολογία

σλαβική λέξη glava = κεφάλι.

από όπου και η γκλαβανή ή κλαβανή : η καταπακτή υπογείου
Ισως για τι αν ξεχάσεις να την σηκώσεις όταν βγαίνεις από το
υπόγειο κτυπάς την γκλάβα σου.

Φρ. Λεει ο,τι κατε βασει η γκλαβα του

Κουρουπι

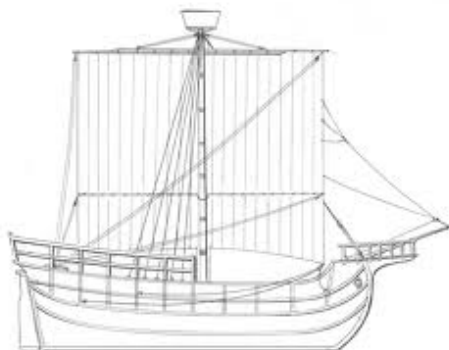
Κούτρα

Απ όπου και ο κουτρούλης =ο γυμνην ή ξυρισμενην εχων την
κεφαλήν. (φρ. Του κουτρούλη Γάμος).

με το ΙΕ ΚΑΡΠΑΡΑΣ

Κόκκα

Συγγενές με το Λατινικό CONCHA = κογχύλη, σκάφος, κάλυξ και
κουπα. Από το ελληνικό κογχη =κοιλωμα.

Η Cocca του Sigismondo Malatesta, αφέντη του Rimini, 16ος αι.

Η Cocca του Sigismondo Malatesta, αφέντη του Rimini, 16ος αι.

πιθανον απο το σανκρ καρπάρας να προεκυψαν και τα σφαιρικά **παπάρια** =ορχεις, και η, εντος ωσειδους δοχειου (κούπας) παρασκευαζομενη, σουπα που ονομαζεται **παπάρα***.

παπάρα η : (οικ.) 1. κομμάτια ψωμιού βουτηγμένα σε νερό, σε γάλα, σε σούπα κτλ.: Το παιδί έφαγε την παπάρα του. Μ' αρέσει τη σούπα μου να την κάνω παπάρα . ΦΡ τρώω παπάρα, υφίσταμαι έντονη παρατήρηση, επίπληξη, κατσάδιασμα. 2. (μτφ.) (συνήθ. πληθ.) ανόητα, επιπόλαια, υπερβολικά λόγια: Αυτά που λες είναι παπάρες ή παπαριές.

[ιταλ. (διαλεκτ.) pappara]

pappare στη διαλεκτο της Σαρδηνίας papai σημαινει mangiare =φαγεῖν απο το Λατινικο parrare, paragi από το para ή το parrar που εχει την εννοια της τροφής (v. Pappa).

Mangiare ingordamente.

Η λεξη εχει τα παραγωγα:

pappardella: παπαρδελλες γνωστο ζυμαρικο που το λεμε και για τις ανοητες κουβεντες ή υποχεσεις

Pappalardo;

Papalaridum θα λεγαμε λαρδοφαγος, αυτος που τρώει λαρδί αλλα μεταφορικως σημαινει τον υποκριτη που δημοσιως κοπτεται και κρυφως τρώει λαρδι δηλ. διαγει βίον τρυφηλόν και εκλυτον.

Στα Γαλλικα papelard .

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά

testa

από το Λατινικό TESTA

Λατινικά

TESTA

γενικο ονομα που σημαινει πηλινο βάζο για την αποθηκευση κρασιου με σφαιρικη μορφη που αργοτερα ταυτίστηκε με την έννοια [κρανίο](#).

Από το Λατινικο TESTA>TESTU>TESTIS> TESTICULUS = ωσειδές δοχειον = ορχις, αρχιδι.

από την ιδια ριζα TESTIS=μάρτυς> testimonium = μαρτυρια σε δικαστήριο που περασε και σε ολες τις λατινογενεις γλώσσες.

(testify, temoin, testimonio, protestante = προτεσάντης, διαμαρτυρόμενος από το μαρτυς με την βιβλική εννοια που σημαινει αυτόν που διατρανώνει επισημα την πιστη του και υφισταται μαρτύρια (διαβαζε βασανιστήρια) για να την αποκηρύξει.

Από τότε το βασανιστηριο λεγεται μαρτυριο. Ο συχεταισμος της δικαστ. μαρτυριας με το testis οφειλεται στο ότι ο μαρτυρας εγγυάτο με την ζωή του τα οσα καταθέτει (δηλ. με το κεφάλι του) Καταδε μια , πιο απιθανη, εκδοχη ορκιζετο εις τους ορχεις τοιυ.

Αγγλικά

head

Από την Παλαιογερμανική ρίζα *haubudam

Η φράση "to give head" = κυριολ. Δίνω κεφάλι σημενει ενεργω πεοθηλασμόν ή αιδοιολειχεία.

Γαλλικά

Tête

Από το 1789 αντικαθιστα το testes των παλαιων Γαλλικων. têtes exaltées (Le Moniteur, t. 2, p. 401)

Τουρκικα

baş και başı

συνηθες επιθημα και προθεμα που δειχνει τον αρχηγο, αναλογο με το δικο μας -αγός (λοχαγός, πυραγός) ή πρώτος ή -άρχης (στρατάρχης, ταγματάρχης)

yuż-başı εκατονταρχος

bin-başı χιλιαρχος

baş-vekil & başbakan πρωθυπουργός

Σημαίνει και τον Μεγα και Τρανό (Επώνυμο: Μπάσης)

kafa

kafali

Ο κεφάλας , αρχ κεφάλων

Από το κεφαλή

Με επιδραση από το επισης τουρκικο kafes (ξυλινο δικτυωτο που εβάζαν στα παράθυρα) δημιουργήθηκε το "ελληνικο" καφάσι που σημανει αλλοτε μεν κοφινι άλλο δε κεφάλι (πβλ. τη Φράση "θα μου φύγει το καφάσι")

Εικόνες

Αποκεφαλισμος του Γολιαθ

Η κεφαλή της ΠΔ

2776

κεφαλη

[κεφαλαι](#)

[Αποκ. 9:17](#), [Αποκ. 9:17](#), [Αποκ. 17:9](#)

2776

κεφαλη

[κεφαλας](#)

[Ματ. 27:39](#), [Μάρ. 15:29](#), [Λουκ. 21:28](#), [Αποκ. 4:4](#), [Αποκ. 9:7](#), [Αποκ. 9:19](#), [Αποκ. 12:3](#), [Αποκ. 12:3](#), [Αποκ. 13:1](#), [Αποκ. 13:1](#), [Αποκ. 17:3](#), [Αποκ. 17:7](#), [Αποκ. 18:19](#)

2776

κεφαλη

[κεφαλην](#)

[Ματ. 6:17](#), [Ματ. 8:20](#), [Ματ. 14:8](#), [Ματ. 21:42](#), [Ματ. 26:7](#), [Ματ. 27:29](#), [Ματ. 27:30](#), [Μάρ. 6:24](#), [Μάρ. 6:25](#), [Μάρ. 6:27](#), [Μάρ. 6:28](#), [Μάρ. 12:10](#), [Μάρ. 15:19](#), [Λουκ. 7:46](#), [Λουκ. 9:58](#), [Λουκ. 20:17](#), [Ιωάνν. 13:9](#), [Ιωάνν. 19:30](#), [Πράξ. 4:11](#), [Πράξ. 18:6](#), [Πράξ. 18:18](#), [Πράξ. 21:24](#), [Ρωμ. 12:20](#), [Α'Κορ. 11:4](#), [Α'Κορ. 11:5](#), [Α'Κορ. 11:7](#), [Εφεσ. 1:22](#), [Κολ. 2:19](#), [Α'Πέτρ. 2:7](#), [Αποκ. 19:12](#)

2776

κεφαλη

[κεφαλης](#)

[Ματ. 10:30](#), [Ματ. 27:37](#), [Μάρ. 14:3](#), [Λουκ. 7:38](#), [Λουκ. 7:44](#), [Λουκ. 12:7](#), [Λουκ. 21:18](#), [Ιωάνν. 20:7](#), [Πράξ. 27:34](#), [Α'Κορ. 11:4](#), [Α'Κορ. 11:10](#), [Αποκ. 10:1](#), [Αποκ. 12:1](#), [Αποκ. 14:14](#)

2776

κεφαλη

[κεφαλη](#)

[Ματ. 5:36](#), [Ματ. 14:11](#), [Ιωάνν. 19:2](#), [Ιωάνν. 20:12](#), [Α'Κορ. 11:3](#), [Α'Κορ. 11:3](#), [Α'Κορ. 11:3](#), [Α'Κορ. 11:5](#), [Α'Κορ. 12:21](#), [Εφεσ. 4:15](#), [Εφεσ. 5:23](#), [Εφεσ. 5:23](#), [Κολ. 1:18](#), [Κολ. 2:10](#), [Αποκ. 1:14](#)

2776

κεφαλη

[κεφαλων](#)

[Αποκ. 13:3](#)

Pasted from <http://www.newlife4you.gr/strong/greekstrong.asp?strongPageSize=&s_strong=&s_char1=&s_mother=%EA%E5%F6%E1%EB%E7&s_child=>>

Φράσεις

171.886

κεφάλι (το) {κεφαλ-ιού | -ιών} 1. το ανώτερο άκρο τού ανθρώπινου σώματος, που περιλαμβάνει το κρανίο με τα μάτια, το στόμα, τα αφτιά, τη μύτη και τον εγκέφαλο:

|| με πονάει το ~ μου (έχω πονοκέφαλο)

|| γυρίζει ι βουίζει ή πάει να σπάσει το κεφάλι μου (έχω δυνατό πονοκέφαλο)

|| στρέφω το κεφάλι μου

|| ακουμπώ το κεφάλι στο μαξιλάρι

|| φοράω καπέλο στο κεφάλι

|| κρατώ το κεφάλι μου (το στηρίζω με τα χέρια μου)

φρ.

- **κόβω το κεφάλι μου**

- **βάζω το κεφάλι μου στον ντορβά**

Συνήθης πρακτική των τουρκων ηγεμονων όταν ανεθεταν ένα εργο σε καποιον του ζητουσαν να τους επιστρεψει τον ντορβά όταν περατωθει εγκαιρα το εργο για να του τον γεμισουν με χρηματα ή να βαλουν μέσα το κεφάλι τους και να του το στείλουν.

- **σηκώθηκαν τα πάδια να χτυπήσουν το κεφάλι**

σε περιπτώσεις στις οποίες κάποιος «πειθαρχεί ή εναντιώνεται προς ανώτερο του στην ιεραρχία ή προς κάποιον που θεωρείται κοινωνικά ανώτερος

- **Κτυπώ ή βαράω το κεφάλι μου (στον τοίχο)**

μετανιώνω οικτρά για κάτι: κοίτα να κάνεις το σωστό, γιατί θα (το) χτυπάς το κεφάλι σου αργότερα !

Αλλα και κτυπω το κεφάλι μου με τα χέρια μου (Ομηρ. Κοπτομαι = κτυπω αυτόν)

ῶμωξεν δ' ὁ γέρων, **κεφαλήν δ' ὁ γε κόψατο χερσίν**

ὕψόσ' ἀνασχόμενος

Ομηρος Ιλιάδα - 22-33

Πβλ. Τραγουδακι "οπου Γιωργος και μάλαμα"

Δεν βαριεσαι δεν πειραζει, χαλαλι σου

Συ μια μερα θα κτυπησεις το **κεφάλι** σου.

- **Πάει να μου φύγει το κεφάλι**

Επειδή έχω δυνατό πονοκέφαλο ή για μεγάλη ψυχική αναστάτωση, όταν κανείς δεν μπορεί να συνηθίσει στην ιδέα ότι συνέβη κάτι ανεπιθύμητο

- **πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι**

για περιπτώσεις στις οποίες καταργεί κανείς αυτό που έχει πρόβλημα αντί να αντιμετωπίσει το ίδιο το πρόβλημα

- **στέκομαι / κάθομαι πάνω από το κεφάλι (κάποιου)**

στέκομαι ακριβώς δίπλα σε (κάποιον) που κάθεται ή είναι ξαπλωμένος, προκαλώντας του δυσφορία ή κάνοντας τον να αισθάνεται άβολα ή επιτηρώ κάποιον πολύ στενά.

- **έχω κάποιον πάνω από το κεφάλι μου**

δέχομαι την πίεση ή τον έλεγχο κάποιου, λ.χ. λόγω τού ότι είναι ανώτερος μου ιεραρχικά ή λόγω στενής συγγενικής σχέσης: κάνε μια δική σου δουλειά, να μην έχεις κανέναν πάνω απ' το κεφάλι σου

φύγε απ' το κεφάλι μου!

μη με πιέζεις, άσε με στην ησυχία μου!

σηκώνω κεφάλι

(μεσν. φρ.)

1. εξεγείρομαι, επαναστατώ, εκδηλώνω απείθεια: όσο ήταν αυτός πρόεδρος, κανείς δεν τολμούσε να σηκώσει κεφάλι στο κόμμα συν. αντιμιλώ. αντιτίθεμαι
2. (κυρ. για οικονομική κατάσταση) βελτιώνομαι: με τόσα χρέη που πληρώνουμε, θα χρειαστεί καιρός για να σηκώσουμε κεφάλι

ΣΥΝ. παίρνω τα πάνω μου

δεν σηκώνω κεφάλι

1. Εργάζομαι εξαντλητικά, αφοσιώνομαι ολοκληρωτικά σε κάτι: απ' το πρωί που ξεκίνησε το διάβασμα, δεν έχει σηκώσει κεφάλι!
2. Βρίσκομαι σε συνεχή άσχημη οικονομική, συναισθηματική κ.λπ. κατάσταση: από τότε που πέθανε ο άντρας της, δεν σήκωσε κεφάλι

μου έρχεται (κάτι) στο κεφάλι

1. με πλήττει ξαφνική συμφορά ή αναπάντεχο κακό: τον τελευταίο χρόνο του 'ρθαν πολλά στο κεφάλι, η μία συμφορά μετά την άλλη
2. έχω μια ξαφνική ιδέα, μια έμπνευση: τι του 'ρθε πάλι στο κεφάλι;

ΣΥΝ. σκέφτομαι

άνοιξαν κεφάλια

Εγιναν βιαιοπραγίες

τα κεφάλια μέσα

έκφραση που χρησιμοποιείται όταν κάποιος επιστρέφει στην εργασία του ή σε δραστηριότητα στην οποία δεν έχει τη δυνατότητα να ενεργεί όπως θέλει ο ίδιος: οι διακοπές τελείωσαν, από αύριο τα κεφάλια μέσα.

Από το γνωστό ανέκδοτο: Σε κάποιον επετρεψε ο διαβολος να επιλεξει την τιμωρία του στην κολαση. Ειδε λοιπον καπου σε μια στέρνα με σκατά ως το λαϊμο και επελεξε αυτη την τιμωρια. Όμως λιγο αργοτερα τον μεγαφωνο της κολασης ακουστηκε να λεει : «Το δεκαλεπτο διαλειμα ετελειωσε, τα κεφάλια μέσα!» .

2.

το αντίστοιχο μπροστινό μέρος ή το ανώτερο άκρο τού σώματος, κυρ. των σπονδυλωτών. το **κεφάλι** τού αλόγου ή της γάτας-φρ. (παροιμ.) το ψάρι βρομάει απ' το **κεφάλι** η διαφθορά ενός συνόλου ξεκινάει από την ηγεσία του

3. (συνεκδ.) το μήκος που κατά προσέγγιση αντιστοιχεί σε μία κεφαλή (ανθρώπου ή ζώου): κέρδισε μ'ένα κεφάλι διαφορά (σε αγώνα δρόμου ή ταχύτητας)-

παίρνω κεφάλι

αρχίζω να προηγούμαι, ξεπερνώ τους άλλους λίγο. τίθεμαι επί κεφαλής (σε αγώνα δρόμου, σε ιπποδρομία κ.λπ.). ο Έλληνας δρομέας έχει πάρει κεφάλι () περνάω κάποιον ένα κεφάλι I (οικ.) ρίχνω σε κάποιον ένα κεφάλι είμαι ψηλότερος από κάποιον κατά ένα κεφάλι

Αλλά κεφάλια

ο,τι έχει σχήμα που μοιάζει με αυτό τής κεφαλής ή που αναπαριστά κεφαλή (λ.χ. ένα γλυπτό έργο): το κεφάλι μιας κούκλας και κατι στρογγυλό, σφαιρικό που λόγω τού σχήματος ή τής θέσης του θυμίζει κεφάλι (σημ. 1):

το κεφάλι τής καρφίτσας

ένα κεφάλι τυρί

Ένα κεφάλι σκόρδο

το κεφάλι τού σπυριού

πυώδης απόληξη εξανθήματος

η βάλανος τού πέους

λέγεται και σκωπτικά "κάτω κεφάλι":ΦΡ. το κάτω κεφάλι τρώει το πάνω (η σεξουαλική επιθυμία είναι κακός σύμβουλος για τις επιλογές κάποιου)

Το κεφάλι ως μονάδα μετρησης

πρόσωπο ή ζώο που αποτελεί μία μονάδα ενός συνόλου, πλήθους ή κοπαδιού:

έχει γύρω στα εκατό κεφάλι α γιδοπρόβατα'

φρ. μετράω κεφάλια κάνω καταμέτρηση (προσώπων ή ζώων)

Κεφάλι = Μυαλό

8. (συνεκδ.) το μυαλό ως κέντρο τής ανθρώπινης νόησης, των διανοητικών λειτουργιών ο προσωπικός τρόπος σκέψης:

Έχει ή είναι καλό ή γερό κεφάλι

μαθηματικό κεφάλι

Κεφάλι= αποψη

αλλάζω I γυρίζω κεφάλι

αλλάζω γνώμη, άποψη, θέση: αν αποφασίσει κάτι. δεν του αλλάζεις εύκολα κεφάλι

Αποκεφαλίζω

(ii) αποκεφαλίζω (κάποιον): συγκέντρωσαν όσους είχαν συνεργαστεί με τους εχθρούς και τους πήραν τα κεφάλια

(iii) (μτφ.) διώχνω (κάποιον) από τη θέση που κατέχει: δεν θα του πάρουμε και το κεφάλι για ένα μικρό λαθάκι!

κάνω τού κεφαλιού μου

κάνω ό,τι θέλω χωρίς να λαμβάνω υπ' όψιν μου συμβουλές και υποδείξεις άλλων, κυρ. κατά τρόπο απερίσκεπτο: ό,τι και να του πεις, αυτός κάνει πάντα τού κεφαλιού του συν.κάνω ό,τι μου κατέβει (ή) ό,τι κατεβάζει το

κεφάλι μου είμαι επινοητικός, έχω δημιουργική σκέψη

σπάω το κεφάλι μου

καταβάλλω μεγάλη προσπάθεια να θυμηθώ ή να καταλήξω σε κάτι: όσο κι αν σπάσεις το κεφάλι σου. δεν βρίσκεις τη λύση στο αίνιγμα

μου μπαίνει (κάτι) στο κεφάλι

αποκτώ μια έμμονη ιδέα

Λέω / βγάζω (κάτι) απ' το κεφάλι μου

επινοώ (κάτι), κατασκευάζω (κάτι) με το μυαλό μου: τίποτε απ' όσα λέει δεν είναι αλήθεια, όλα τα βγάζει απ' το κεφάλι του

κάνω κεφάλι

ζαλίζομαι ελαφρά, λ.χ. λόγω τής κατανάλωσης αλκοόλ, τής χρήσης ναρκωτικών ουσιών, από την πολλή και έντονη πνευματική εργασία κ.λπ. (θ) (μτφ. για ποτά) χτυπώ στο κεφάλι

έχω πολλές σκοτούρες ή πολλά στο κεφάλι μου

έχω πολλές υποχρεώσεις, έγνοιες που με πιέζουν ψυχολογικά: δεν θέλω να του φορτώσω κι άλλα- ήδη έχει πολλά στο κεφάλι του

κάτι φεύγει πάνω από το κεφάλι μου

απαλλάσσομαι από έγνοια, υποχρέωση: «ζητάνε βοήθεια από το κράτος, για να φύγει οριστικά αυτό το άγχος πάνω από το κεφάλι τους" (εφημ.)

από το κεφάλι μου τα τραβάω I τα παθαίνω (όλα)

ό,τι παθαίνω οφείλονται σε δικές μου πράξεις και επιλογές: αυτή φταίει που ήταν τόσο χαλαρή με τα παιδιά της-από το κεφάλι της τα τραβάει [[απ' το κακό του το κεφάλι τα τραβάει όλ' αυτό: ποιος του είπε να ανακατευτεί με επιχειρήσεις τώρα στα γεράματα:

Κεφάλι

Κατά συνεκδοχή κάθε πρόσωπο ως προς τις διανοητικές του ικανότητες, τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα: είναι γερό κεφάλι (άνθρωπος έξυπνος) || είναι από τα **μεγάλα κεφάλια τής εταιρείας** (από τους σημαντικούς της παράγοντες λόγω γνώσεων, ικανοτήτων κ.λπ.)

ξερό κεφάλι

αγύριστο κεφάλι

αρβανίτικο κεφάλι

μουλαρήσιο κεφάλι

(άνθρωπος πείσμων, επίμονος, αμετάπειστος)

Η ανθρώπινη ζωή σε τυποποιημένες φρ. όπως

βάζω (στοίχημα) το κεφάλι μου (μεσν. φρ.) για τη βεβαίωση τής πίστης κάποιου σε όσα υποστηρίζει

(το) τρώω το κεφάλι μου κάνω επιλογές, που είναι καταστροφικές για μένα: « **έτσι που πάει. θα το φάει το κεφάλι του**» .

Ο καθενας καταλαβαίνει πως είναι αδύνατον κάποιος να φάει το κεφάλι του πλην της μυθολογούμενης αγίας Αικατερίνης της κεφαλοφόρου, βοήθειά σας,

που παρουσιάζω παρακάτω:

Επεξήγηση

Η αγία Αικατερίνη κεφαλοφόρος και σκηνές του βίου της.
17ος αι.

81,5x53 εκ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *Ελληνικές και ρωσικές εικόνες από τον 16ο έως τον 19ο αι. Κατάλογος έκθεσης αρχαιοπωλείου Στ. Μιχαηλιά, Αθήνα 1991, αριθ. 14.*

Η αγία εικονίζεται έως τη μέση στραμμένη προς τα δεξιά, με το βλέμμα υψωμένο προς τον ουρανό. Με το δεξί χέρι δέεται και στο αριστερό κρατεί την κομμένη κεφαλή της και ειλητό με την επιγραφή *ΟΡΑΣ ΤΙ ΠΕΠΡΑΧΑΣΙΝ ΑΝΟΜΟΙ ΛΟΓΕ ΟΡΑΣ ΚΕΦΑΛΗΝ ΥΠΕΡΣΟΥ ΤΕΤΜΗΜΕΝΗΝ*, επιγραφή η οποία συνοδεύει τις παραστάσεις κεφαλοφόρων αγίων.

Παμπολλες αναφορες γινονται στους βυζαντινους κωδικες για εκτελεσεις με καρατομήσεις . Η φρασεολογια είναι:

**κεφαλικως τιμωρειται,
κεφαλικως καταδικαζομενος αποθνησκει,
ξιφει τελειουται,
εσχατως τιμωρειται,
κεφαλικῆ τιμωρία ὑποβληθήσεται**

πέφτουν κεφάλια βλ. λ. πέφτω

Η καρατόμηση του Sir Walter Raleigh

γλυτώνω το κεφάλι μου

σώζω τη ζωή ή τη θέση που κατέχω
ο καθένας κοιτάζει πρώτα πώς θα γλυτώσει το κεφάλι του

η ηθική και ψυχική υπόσταση ενός ανθρώπου, ο άνθρωπος ως συνειδητή ύπαρξη· σε συγκεκριμένες φρ. Όπως

(α) έχω ψηλά το κεφάλι/ περπατώ με το κεφάλι ψηλά

είμαι υπερήφανος, αισθάνομαι σίγουρος για την τιμή και την υπόληψη μου:
δεν κάνω ατιμίες, γιατί θέλω να περπατάω με το κεφάλι ψηλά

(β) κρατώ το κεφάλι ψηλά

διατηρώ την υπερηφάνεια μου

σκύβω το κεφάλι

υποτάσσομαι σε κάποιον: οι Έλληνες δεν σκύβουν το κεφάλι σε κανέναν (ii)
παραδέχομαι (κάτι) σιωπηλά ή συνειδητοποιώ με απογοήτευση (κάτι):
κατάλαβε το σφάλμα του κι έφυγε με σκυμμένο το κεφάλι

έχω το κεφάλι μου ήσυχο

δεν έχω εκκρεμότητες ούτε προβλήματα, έχω την ησυχία μου: ακολούθησα
όλες τις νόμιμες διαδικασίες, για να 'χω το κεφάλι μου ήσυχο

κακό τού κεφαλιού του

για ανθρώπους ή ζώα. που με λανθασμένες επιλογές, πράξεις βλάπτουν τον
εαυτό τους όπως ο λαγός της παροιμίας «Λαγός την φτέρη έσειε : κακο της
κεφαλής του»

Κανει του κεφαλιου του

Εγερνει όπως αυτος νομιζει

κεφαλιά (η)

1. (στο ποδόσφαιρο) χτύπημα τής μπάλας με το κεφάλι: το γκολ μπήκε με θεαματική - \\ δυνατή ! καρφωτή ~ || κεφαλιά-ψα-ράκι (όταν ο παίκτης οριζοντιώνεται προς το έδαφος κάνοντας βουτιά μπροστά και χτυπά τη μπάλα με το κεφάλι) 2. χτύπημα με το κεφάλι: του έριξε μια κεφαλιά στο πρόσωπο συν. κουτουλιά.

2. κεφαλιάτικο (το)

ο κεφαλικός φόρος (βλ. λ. κεφαλικός) συν. χαράτσι.

κεφαλίσιος, -ια. -ω - ή κεφαλήσιος

αυτος που ανηκει η που ομοιαζει με κεφαλι, πχ. Τυρι κεφαλίσιο κν κεφαλοτυρι.

κεφαλόβρυση (η) (λαϊκ.) το κεφαλάρι συν. νερομάννα, πηγή.

με διαφορά κεφαλής

Αναλογα με το προβαλλον μερος του σώματος κατά περιπτωση.

Νικη με μικρή διαφορά στον ιπποδρομο.

Στους αγωνες δρομου λεμε με διαφορά στηθους.

(δεν έχω) πού την κεφαλήν κλίναι

(ουκ εχει πού την κεφαλήν κλίνη, Κ.Δ. Λουκ. 9,58)

1. δεν έχω κανένα περιουσιακό στοιχείο, είμαι άπορος, άστεγος: έχασε όλη του την περιουσία και τώρα δεν εχει πού την κεφαλήν κλίναι.
2. δεν έχω κανένα στήριγμα, δεν μπορώ να βασιστώ πουθενά για βοήθεια, συμπαράσταση

Ζητω την κεφαλή (κάποιου) επί πίνακι

Από την γνωστή ευαγγελική ιστορια της Σαλώμης που μετά το επιτυχεστάτο χορό της (strip-tease ή χορο της κοιλιάς;), και κατοπιν προτροπής της μανουλας της Ηρωδιάδας, ζητάει από τον Ηρώδη την κεφαλή του Ιωάννου επι πινακι.

Σημαινει απαιτω την αυστηρη τιμωρία καποιου.

Κεφαληγερέτης

Κεφαληγερέτη ειχαν ονομασει ειρωνικά τον Περικλή (κατά το νεφεληγερέτης) από το περιεργο μυτερό σχήμα του κεφαλιού του, που αποτελουσε και το λογο της διαρκους χρησης της περικεφαλαιας του.

Στάσις δέ και πρεσβυγενής Κρόνος ἀλλήλοισι μιγέντε μέγιστον τίκτετον τύραννον, ὃν δὴ κεφαληγερέταν θεοὶ καλέουσιν.

Κρατίνος - Αποσπάσματα 240

κυνηγός κεφαλών

Υπηρχε συνηθεια των πρωτογονων λαων να συλλέγουν τα κεφάλια των εχθρών τους.

Αργότερα αφορουσε τους κυνηγούς των επικηρυγμένων στις Η.Π.Α. (πβλ WANTED DEAD OR ALIVE).

Σημερα σημαινει το προσωπικο και τα γραφεια αναζήτησης στελεχων επιχειρησεων.

το κατά κεφαλήν εισόδημα.

το αντιστοιχο λατινικο και σχεδον διεθνές : per capita.

Ενδιαφέρον είναι και το ακόλουθο αποσπασμα από το "Περι της του Βασιλειου Τάξεως" του Κωνσταντίνου του

Πορφυρογέννητου :

Ἐν τέλει τῆς προσφωνήσεως ο βασιλεύς υπεσχέθη τὴν εἰθισμένην κατὰ πάσαν ἀναγόρευσιν χρηματικὴν δωρεάν δια τῶν ἀκολουθῶν «ὕπὲρ τῆς εορτῆς τῆς εὐτυχούς ἡμῶν βασιλείας ἀνά πέντε νομίσματα καὶ λίτραν ἀργύρου **καταβούκολον*** δώσω». Ἡ δωρεὰ τὴν φορὰν ταύτην υπήρξε μέγα ποσόν, διότι ὠρίσθη εἰς 150 δραχμάς κατ' ἄνδρα. Μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην πολλαὶ ἀνεβοθήθησαν εὐχαί, ..., ο δὲ Αυτοκράτωρ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

---

*) **Καταβούκολον**=κατὰ βούκαν, μπουκιά = κατ' ἄνδρα. Κατὰ τὴν ὀλίγα ἔτη ἀργότερον ἀναγόρευσιν τοῦ Ἰουστίνου, ἀντὶ τοῦ καταβούκολον λέγεται **κατὰ χάσμα**.

ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ κράτους

Πβλ. Παυλοῦ -Προς ἐφεσίους 5 22-29

Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ Κυρίῳ, 23 ὅτι ὁ **ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς**, ὡς καὶ ὁ **Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας**, καὶ αὐτὸς ἐστὶ σωτὴρ τοῦ σώματος. 24 ἀλλ' ὡσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 26 ἵνα αὐτὴν ἀγίαση καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν·

ὁ ἐπὶ κεφαλῆς

ο αρχηγος , ο ηγουμενος, αυτος που παει μπροστά πρωτος από ολους, που προηγείται και επομενως οδηγει, καθοδηγει. Σημερα γραφεται επικεφαλῆς μια κουβέντα και από ασχετους κλινεται κι'ολας του επικεφαλους τον επικεφαλῆ!

Το κεφάλι

το πλέον προβεβλημένο τμήμα ἢ σημεῖο (αντικειμένου), το οποίο εἶναι το πιο σημαντικό, χρήσιμο ἢ ἔχει σχῆμα που μοιάζει με κεφάλι (πβλ. ἡ βάλανος, το **κατω κεφάλι**)

παιζω το κεφάλι μου

διακινδυνεύω τὴν θέση μου ἢ ἀκόμα καὶ τὴν ὑπαρξὴ μου.

Το κεφάλι ως δειγμα μεγεθους

ὡσο το **κεφάλι** μιάς καρφίτσας

ἡ κεφαλὴ τοῦ τραπεζίου

το σημεῖο ὅπου κάθεται το σημαντικότερο πρόσωπο

ἡ **κεφαλὴ** τῆς φάλαγγας τῆς πομπῆς

πυρηνική κεφαλή πυραύλου

κεφαλή εγγραφής εξαρτήμα Δίσκου ΗΥ, κασετοφώνου ή βίντεο, που εγγράφει, σβήνει (διαγράφει), αναπαράγει μαγνητικά σήματα σε ακουστικές κασέτες ή βιντεοκασέτες

7. ανατ. (α) το διογκωμένο μέρος οργάνου: - τής επιδιδυμίδας ή τού παγκρέατος

(β) το άκρο οστών: - τού μηριαίου οστού

Στην αργκό το κεφαλι εννοείται βάλανος του πεους.

8. ἱατρ. Μεταλλική πρόθεση που τοποθετείται με εγχείρηση σε κατάγματα τού ισχίου

9. ΜΟΤΕ, (α) (στα έγχορδα) το άκρο τού μπράτσου, στο οποίο τοποθετούνται τα κλειδιά για το κούρντισμα των χορδών

(β) το άνω κινητό τμήμα τού φλάουτου και τής φλογέρας, στο οποίο υπάρχει το υποχείλιο ράμφος

10. **κεφαλές** (οι) τα πρώτα αποστάγματα αλκοολούχων υγρών.

Επιθετα

Κεφαλαίον το της κεφαλής και το γραμμα που βρίσκεται στην αρχή μιας προτάσης είναι κεφαλαίον.

Κεφαλαιώδες το ουσιαστικόν το απαραίτητον.

Κεφάλαιον [ενν ποσόν] το απαραίτητο για την λειτουργία της επιχειρήσεως.

Κεφαλίκος [ενν. φόρος] κατά κεφαλήν, κατά άτομο, προσωπική, φορολογία

Συνθετα -Παραγωγα

Κεφάλας = ο αρχαίος **κεφάλων** , που έχει μεγάλο κεφάλι κατά το ο **πόσθων** ο έχων μεγαλό πεος, πβλ. παλαμαῖς

Κεφαλάς = ο αρχηγός , ο επί κεφαλής

Ξεροκέφαλος = πεισματάρης αλλιώς **αγύριστο κεφάλι**.

Μπουζουκοκέφαλος = κεφάλας

Χοντροκέφαλος = πεισματάρης και δύσπιστος (βλ. [πείσμα](#))

Ακέφαλος = χωρίς κεφάλι, μτφ χωρίς ηγεσία

Αυτοκέφαλος = αυτοδύναμος μη εξαρτώμενος από άλλους πβλ . Το αυτοκέφαλον της Ελλάσας της Ελλάδος.

Πονοκέφαλος = ημικρανία, μτφ σοβαρό και δυσεπίλυτο πρόβλημα

Κεφαλοθραυστής = βλ. [βαρδούκιον](#)

Αποκεφαλιζώ = κάρατομώ βλ. [καρμανιόλα](#)

Κεφαλοδεσμός = τσεμπέρι, φακιόλι

Κεφαλομαντηλό

Κεφαλοτύρι

Κεφαλογραβιερα = σκληρό τυρί κατι σαν κεφαλοτύρι και γραβιέρας

Επικεφαλής = ηγετής, προϊστάμενος, αρχηγός

Επικεφαλής -ιδος = τίτλος άρθρου ή εγγράφου ή παραγράφου.

Εθιμα με το κεφάλι

Στην Π.Δ. περιγράφεται ένα σχήμα για την ενδειξη βαθύτατου πένθους ή

οργής και αγανακτησης: ήταν το σχίσσιμο των ρούχων και η ενδυση με σάκκο και η παράλληλη ριψη (κατάσπασις) σποδού (στάκτης) ή χώματος επι της **κεφαλής**.

Β' Σαμουήλ, 13:19

και ελαβεν Θημαρ σποδον και επεθηκεν επι την κεφαλην αυτης και τον χιτωνα τον καρπωτον τον επ' αυτης διερρηξεν και επεθηκεν τας χειρας αυτης επι την **κεφαλην** αυτης και επορευθη πορευομενη και κραζουσα

Εσθήρ 4.1

★ Ο δε Μαρδοχαιος επιγνοῦς τό συντελούμενον διέρρηξεν τά ἱμάτια αὐτοῦ καί ἐνεδύσατο σάκκον καί **κατεπάσατο** σποδόν καί ἐκηδήσας διά τῆς πλατείας τῆς πόλεως ἐβόα φωνή μεγάλη αἰρεταί ἔθνος μηδέν ἡδικηκός

Ιεζεκιήλ, 27:30

και αλαλαξουσιν επι σε τη φωνη αυτων και κεκραζονται πικρον και επιθουσιν επι την **κεφαλην** αυτων γην και σποδον υποστρωσονται

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΟ [ἱμάτιον - Βιβλική Αγανάκτηση](#)

Παροιμίες

Λαγός την φτέρη έσειε: κακό της της **κεφαλής** του.

Αλί που το 'χει η **κούτρα** του να κατεβάζει ψείρες

Τοπωνύμια

Κυνος **Κεφαλαι**

Κεφαλαρι

Ένα χωριο που είναι μεγαλυτερο από όλα τα γυρω του ή βρισκεται σε κομβικο σημειο λεγεται **κεφαλοχώρι**

Κεφαλόβρυσο (πρωην Μετζηντιέ, ως τα 1928)στο ορος Δούσκοκ σε υψομ 605m και με 1922 κατ.

Αναφορες

Rufus Med., <i>De corporis humani appellationibus</i> . {0564.003} close
(53.) γνάθου· τοσοῦτοι δὲ καὶ οἱ τῆς κάτω καὶ ὠσαύτως ὠνομασμένοι. Ἡ (54.) δὲ σύνδεσις τῶν γνάθων, χαλινός. Τράπεζαι δὲ τὰ πλατεὰ τῶν γομ- (55.) φίων. Ὀλμίσκοι δὲ καὶ φάτναι, αἱ τῶν γνάθων κοιλότητες, εἰς ἃς (56-57.) ἐμπεπήγασιν οἱ ὀδόντες. Οὐλα δὲ αἱ περὶ τὰς ρίζας σάρκες. Τῆς δὲ (57.) γλώσσης, ρίζα μὲν, ὄθεν ἐκπέφυκεν· τὸ δὲ ἐν τῷ στόματι μυῶδες (2) γλώσσα καλεῖται· αὐγὴν δὲ τὸ ἐφεξῆς· παράσειρα δὲ τὰ ἔνθεν καὶ (58.) ἔνθεν τῆς γλώσσης. Ὑπογλωσσίς δὲ, τὸ κάτωθεν· ἐπιγλωσσίς δὲ τὸ ἔνδον ἐπὶ τοῦ βρόγχου πῶμά τι γινόμενον, ὅταν καταπίνωμεν, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν εἰς τὸν πλεύμονα ἐμπίπτειν· ἀναπνεόντων δὲ μετέωρόν ἐστιν, (59.) ὡς μὴ καλύη τὸ ἀναπνεῖν. Οὐρανός δὲ καὶ ὑπερῶα τὸ περιφερὲς τῆς (60.) ἄνω γνάθου. Κίων δὲ καὶ γαργαρεῶν ἢ ἐκ τῆς ὑπερῶας πρόσφυσις.

7/12/2013

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis